

Aanvullend onderzoek kerkuil, steenuil en vleermuizen
In het kader van de Wet natuurbescherming

Plangebied: Bergstraat 53, Loon op Zand
Opsteller: T. D. Breur

Aanvullend onderzoek kerkuil, steenuil en vleermuizen In het kader van de Wet natuurbescherming

Ondertitel	Plangebied: Bergstraat 53, Loon op Zand
Opsteller	T. D. Breur
Datum	12-12-17
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20171129v01
Aantal pagina's	27
Opdrachtgever	Van Dun Advies BV
Contactpersoon	M. Gerards
Collegiale toets	L. Boon
Wijze van citeren	T. D. Breur, 2017. Aanvullend onderzoek kerkuil, steenuil en vleermuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming. Plangebied: Bergstraat 53, Loon op Zand. Kenmerk ER20171129v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Onderzoeksvragen.....	5
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Beschrijving activiteit.....	7
2.1 Locatie.....	7
2.2 Huidige situatie.....	7
2.3 Geplande werkzaamheden.....	8
2.4 Nieuwe situatie.....	8
2.5 Planning van werkzaamheden.....	9
3 Onderzoek beschermde soorten.....	11
3.1 Werkwijze.....	11
3.2 Volledigheid onderzoek.....	12
3.3 Resultaten aanvullend onderzoek.....	12
4 Effectbeoordeling.....	21
4.1 Kerkuil.....	21
4.2 Steenuil.....	21
4.3 Vleermuizen.....	21
4.4 Overige soorten.....	22
5 Maatregelen.....	23
5.1 Kerkuil.....	23
5.2 Gewone dwergvleermuis.....	24
6 Conclusies en aanbevelingen.....	25
6.1 Conclusies.....	25
6.2 Aanbevelingen.....	26
7 Literatuur.....	27

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In het plangebied aan de Bergstraat 53 te Loon op Zand (afbeelding 1) zal een bestemmingsplanwijziging plaatsvinden. Deze bestemmingsplanwijziging zal het mogelijk maken om een klein transport bedrijf te vestigen in het plangebied. Ten behoeve van dit transportbedrijf zal een (buiten gebruik zijnde) varkensstal worden gesloopt. Uit een verkennend veldonderzoek uitgevoerd door Ecoresult B.V. in 2016 is gebleken dat in dit plangebied de kerkuil aanwezig is en dat er potentie bestaat voor nesten/verblijfplaatsen steenuil en vleermuizen. Zodoende was aanvullend onderzoek naar deze soortgroepen noodzakelijk om te vast te stellen of deze soorten inderdaad aanwezig zijn en zo ja, hoe in het kader van de Wet natuurbescherming gehandeld dient te worden. In voorliggende rapportage worden de onderzoeksresultaten beschreven.

1.2 *Onderzoeksvragen*

In het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

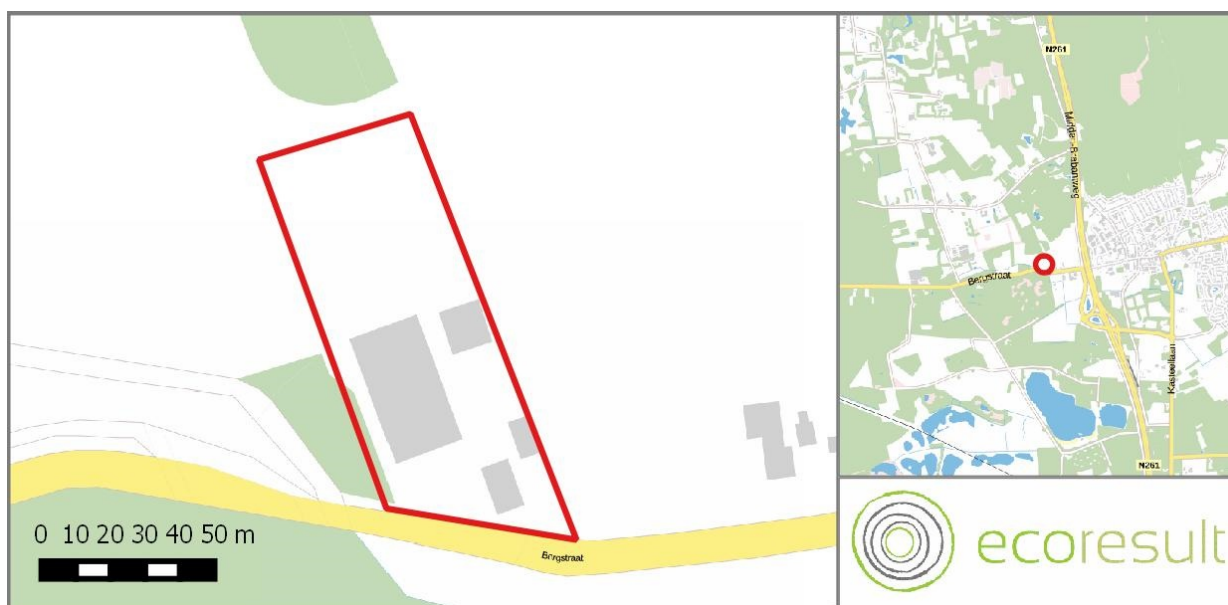
1. Zijn kerkuil, steenuil en vleermuizen aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor kerkuil, steenuil en vleermuizen?
3. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
4. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
5. Is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig?

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage worden allereerst het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna volgt een beschrijving van de werkwijze van het onderzoek, de resultaten van het onderzoek en een effectbepaling van de geplande werkzaamheden. Aansluitend wordt beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden negatieve effecten te voorkomen of te verminderen. Er wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

2 Beschrijving activiteit

2.1 Locatie

Afbeelding 1: Ligging plangebied. Voor de regionale ligging, zie de kaartinzet rechts. Het plangebied is rood gemarkeerd. Kaartbron: PDOK.

2.2 Huidige situatie

- In het plangebied zijn 4 typen bebouwing te onderscheiden:
 - Het woonhuis: Een vrijstaand huisbouwjaar (1940¹) van 2 etages hoog. Het huis is opgebouwd uit baksteen, er zijn geen open stootvoegen of roosters zichtbaar in de muren. Het schuine dak is aflopend richting alle gevels en voorzien van dakpannen. Rondom de dakrand bevindt zich een houten boeiboord wat voor een overstek van ca. 30 cm zorgt.
 - Het tuinhuis: Een vrijstaand tuinhuis (1978³), in dezelfde stijl als het woonhuis, maar één etage hoog. Het tuinhuis is eveneens opgebouwd uit baksteen, er zijn geen open stootvoegen of roosters zichtbaar in de muren. Het schuine dak is richting twee zijden aflopend en voorzien van dakpannen. Rondom de dakrand bevindt zich een houten boeiboord wat voor een overstek van ca. 20 cm zorgt.
 - De loods en varkenstallen: Een grote loods (1972³) van ca. 750 m². Hier was ooit een varkenshouderij gevestigd, de loods wordt echter sinds 15 jaar al niet meer als zodanig gebruikt. De gevels zijn opgebouwd uit baksteen, hierop rust een

¹ <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html>

stalen dakconstructie, de dakbedekking bestaat uit golfplaten. De loods is opgedeeld in één grote binnenruimte met hiernaast een lange ruimte van een aantal afzonderlijke varkensverblijven. Alle ruimtes staan via luchtschachten met elkaar in verbinding. In de grote ruimte is in het dak nog deels de plafondisolatie aanwezig, deze is in vervallen staat. Er bevinden zich verschillende openingen in de gevel naar deze grote ruimte.

- De veldschuur: Een schuur (1992³) met gesloten bakstenen gevels, de dakconstructie bestaat uit staal en hout waarop een golfplaten dak ligt. In de schuur bevindt zich een halve extra verdieping. De schuur wordt voornamelijk gebruikt als parkeerplek en voor materiaalopslag. Aan de zuidzijde van deze schuur bevindt zich een smalle kippenren.
- Groen in het plangebied is aanwezig in de vorm van een tuin, moestuin, een lage beukenhaag (< 1 meter) en solitaire bomen. Deze bomen hadden een stamdiameter tot 30 cm en waren vrij van hollen of scheuren. Het betrof de boomsoorten: walnoot, linde, beuk, hazelaar en vlier. De noordzijde van het plangebied bestaat uit een weide waar schapen grazen.
- Open water is afwezig binnen het plangebied.

2.3 *Geplande werkzaamheden*

De voorgenomen activiteiten zijn:

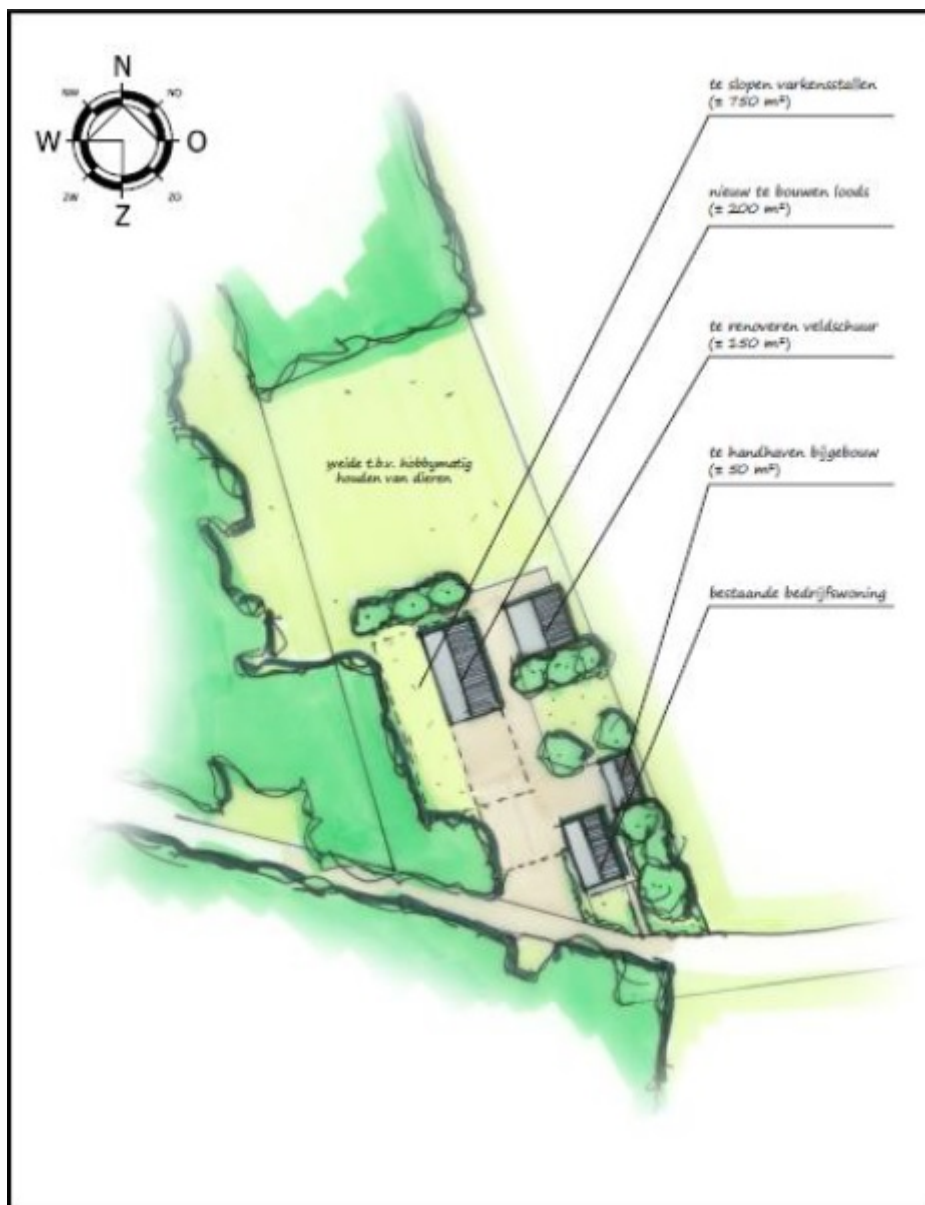
Het wijzigen van het bestemmingsplan (van agrarisch met waarden² naar wonen/bedrijf) waardoor het mogelijk wordt om een kleinschalig transportbedrijf te vestigen. Het gehele plangebied heeft de functie "agrarisch met waarden". Ten behoeve van dit transport bedrijf zijn de volgende ontwikkelingen voorzien:

- Sloot van de loods met de varkensstallen ten behoeve van de nieuwbouw van een loods van 200 m² voor het stallen van één vrachtwagen van een kleinschalig transportbedrijf.
Deze loods beslaat ongeveer een kwart van het oppervlak van de huidige varkensstallen. Deze kleinere loods komt verderaf van de weg te liggen, onttrokken aan het zicht.
- Het renoveren of mogelijk slopen en herbouwen van de veldschuur.

2.4 *Nieuwe situatie*

In de nieuwe situatie staat op de locatie van de varkensstallen een kleinere loods en is de veldschuur gerenoveerd danwel herbouwd.

² Bron: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?tabFilter=JURIDISCH>
⁸

Afbeelding 2: Impressie van de nieuwe situatie. Bron: Van Dun Advies BV

2.5 Planning van werkzaamheden

De geplande start van de werkzaamheden is op dit moment nog niet bekend.

3 Onderzoek beschermde soorten

3.1 *Werkwijze*

De volgende soorten/soortgroepen zijn onderzocht:

Kerkuil: De lokale uilenwerkgroep is benaderd om informatie te winnen over uilen in en om het plangebied. Tijdens de veldbezoeken zijn in de varkensstallen, de veldschuur en op andere kansrijke locaties (bij paaltjes, daknokken of andere mogelijke zitplaatsen) gezocht naar sporen die wijzen op aanwezigheid van de kerkuil (braakballen, poepsporen, veren, prooiresten etc.). Deze werkwijze is conform het Kennisdocument Kerkuil.

Steenuil: De lokale uilenwerkgroep is benaderd om informatie te winnen over uilen in en om het plangebied. Tijdens de veldbezoeken is rondom de nestkast en op andere kansrijke locaties (bij paaltjes, fruitbomen, daknokken of andere mogelijke zitplaatsen) gezocht naar sporen die wijzen op aanwezigheid van de steenuil (braakballen, poepsporen, veren, prooiresten etc.). Deze werkwijze is conform het Kennisdocument Steenuil.

Vleermuizen: Onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en functioneel leefgebied conform de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2017). In de periode 15 mei t/m 15 juli was het onderzoek gericht op het vaststellen van aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen. In de periode 15 augustus t/m 30 september was het onderzoek gericht op het vaststellen van paarverblijfplaatsen. Tijdens alle vleermuis veldbezoeken is gekeken naar de aanwezigheid van functioneel leefgebied (vliegroute en foerageergebied).

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de het aanvullend onderzoek, de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen. Enkele veldbezoeken zijn gecombineerd uitgevoerd aangezien de onderzoekstijden met elkaar overlappen. In de praktijk is er bij een bezoek naar vleermuizen altijd ook gekeken naar de aanwezigheid van uilen en andersom. Zodoende is ruimschoots voldoende onderzoeksinspanning geleverd per soort(groep). Alle betrokken deskundigen hebben aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van de betrokken soortgroepen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden, conform de

kennisdocumenten kerkuil, steenuil en het vleermuisprotocol 2017. Er is gebruik gemaakt van batdetectors (Petterson D240X & Batlogger) en indien nodig van zaklamp en verrekijker.

Datum	Type onderzoek	Moment	Onderzoeker	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windrichting	Windkracht (Bft)
07-03-2017	Kerkuil	18:00 – 0:00	T. D. Breur	5	0	W	2
13-04-2017	Kerkuil	19:00 – 01:00	T. D. Breur	5	0	W	3
21-06-2017	Kerkuil	21:00 – 02:00	M. Oomen	17	0	O	2
07-03-2017	Steenuil	18:00 – 0:00	T. D. Breur	5	0	W	2
03-04-2017	Steenuil	18:30-0:30	T. D. Breur	7	0	NO	1
13-04-2017	Steenuil	19:00 – 01:00	T. D. Breur	5	0	W	3
19-05-2017	Vleermuizen	03:00 – 06:30	F.A. van Meurs	10	0	ZW	3
21-06-2017	Vleermuizen	21:00 – 02:00	M. Oomen	17	0	O	2
15-08-2017	Vleermuizen	22:00 – 01:00	T. D. Breur	15	0	W	2
05-09-2017	Vleermuizen	23:30 – 02:30	T. D. Breur	17	0	ZW	2

Tabel 1: Onderzoeksmomenten weergegeven per soortgroep, met weergegevens. Bron: KNMI.nl weerstation Gilze-Rijen, gecorrigeerd met eigen waarnemingen in het veld.

3.2 Volledigheid onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor die soort(groep) geldende standaarden. De onderzoeksperiode voor al de betreffende soorten is optimaal. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan dan ook voldoende invulling gegeven.

3.3 Resultaten aanvullend onderzoek

3.3.1 Kerkuil

Er is contact gezocht met de Vogelwerkgroep Midden-Brabant, dhr J. van Rijswijk is gesproken m.b.t. lokale verspreidingsgegevens van kerkuilen. De verblijfplaats van de kerkuil aan de Bergstraat 53 wordt niet gemonitord, er zijn geen gegevens beschikbaar. Exacte aantallen kerkuilen in de omgeving van het plangebied zijn eveneens niet bekend. Wel bevindt er zich minimaal één nestplaats aan de Duikse Hoef op ca. 1,5 km ten noordwesten van het plangebied. Waarnemingen ten zuidoosten van het plangebied zijn

niet bekend.

Tijdens het oriënterend veldbezoek ten behoeve van de quickscan (21-10-2016) functioneerden de varkensstallen met zekerheid als verblijfplaats van één of meerdere kerkuilen. Sporen (waaronder ook zeer verse) waren overvloedig aanwezig en de huurders van de nabijgelegen woning vertelden met regelmaat 1 en soms 2 kerkuilen te zien³. Om de exacte functionaliteit van het plangebied voor de kerkuil in beeld te brengen is dit aanvullend onderzoek vervolgens uitgevoerd.

Afbeelding 3: Poepsporen, veren en braakballen onder zitplaatsen van de kerkuil in het loods gedeelte van de varkensstallen. Foto's: T.D. Breur - Ecoresult B.V.

Bij het eerste veldbezoek in het kader van het aanvullend onderzoek (07-03-2017) bleek dat diverse gevelopeningen in de varkensstallen waren afgedicht. Tot deze openingen behoorden ook enkele driehoekige gaten in de zuidelijke kopse gevel, zeer waarschijnlijk de primaire in- en uitvlieg openingen van de kerkuil in deze bebouwing. Tevens waren de varkensstallen van binnen gereinigd, veren en braakballen waren verwijderd en de poepsporen waren opgeschoond.

³ Breur, T.D. 2016. Notitie Quickscan flora en fauna, plangebied: Bergstraat 53, Loon op Zand. Rapportkenmerk: NER20161025v02. Ecoresult B.V.

Afbeelding 4: Afgedichte gevelopeningen. Links de open situatie op 21-10-2016, rechts de afgedichte situatie op 17-03-2017. Foto: T.D. Breur - Ecoresult B.V.

Naar aanleiding van het opruimen en afdichten van de varkensstallen is direct na het veldbezoek op 08-03-2017 per mail en telefonisch de opdrachtgever op de hoogte gesteld. Er is aangegeven dat de aanwezigheid van sporen (veren, braakballen, poep etc.) van essentieel belang is voor het onderzoek en dat deze niet dienen te worden verwijderd. Eveneens is aangegeven dat gevelopeningen van groot belang zijn voor de kerkuil en dat het afdichten hiervan in strijd is met de Wet natuurbescherming. Nadrukkelijk is gesteld dat dit onmiddellijk ongedaan gemaakt diende te worden. Ook aan de huurders en aan de eigenaars van de woning aan de Bergstraat 53 is tijdens het veldbezoek kenbaar gemaakt dat deze situatie onwenselijk is.

De situatie is echter niet gewijzigd en tot en met het laatste veldbezoek (05-09-2017, najaarsbezoek vleermuizen) zijn de openingen in de gevel afgedicht gebleven. Het afdichten van de voornaamste invliegopeningen heeft er zeer waarschijnlijk toe geleid dat de kerkuil niet meer verblijft in de varkensstallen, er zijn tijdens de veldbezoeken geen nieuwe sporen aangetroffen. Wel is de kerkuil eenmaal waargenomen aan de buitenzijde van de bebouwing. Op 21-06-2017 is de kerkuil enkele seconden hangend tegen de gevel gezien, op de locatie van de voormalige driehoekige openingen aan de zuidelijke kopse gevel van de varkensstallen (afbeelding 4, linksboven). De kerkuil maakte de indruk naar binnen te willen, maar de afgedichte openingen maakte dit niet mogelijk. Dit bevestigt het vermoeden dat het afdichten van de openingen de oorzaak is dat het plangebied de functionaliteit als verblijfplaats (en mogelijk nestplaats) van de kerkuil is verloren.

Afbeelding 5: De waarneming van de kerkuil aan de buitenzijde van de bebouwing, ter plaatse van de afgedichte gevelopening, op 21-06-2017

3.3.2 Steenuil

Er is contact gezocht met de Vogelwerkgroep Midden-Brabant, dhr J. van Rijswijk is gesproken m.b.t. lokale verspreidingsgegevens van steenuilen. De verblijfplaats van de kerkuil aan de Bergstraat 53 wordt gemonitord. In 2015, het jaar van plaatsing, werd de kast direct in gebruik genomen door een paartje steenuilen, hier is vervolgens onsuccesvol gebroed: een nest met eieren is verlaten. Vervolgens is de kast nooit meer bezet geweest door steenuilen. Exacte aantallen steenuilen in de omgeving van het plangebied zijn eveneens niet bekend. Wel bevinden er zich 2 nestplaatsen aan de Duikse Hoef op ca. 1,6 km ten noordwesten van het plangebied. Tevens is er een steenuilenkast aanwezig in het Golfpark van de Efteling op ca. 2,5 km ten noordwesten van het plangebied. Waarnemingen ten zuidoosten van het plangebied zijn niet bekend.

Tijdens geen van de veldbezoeken is de steenuil waargenomen (zowel zicht als gehoor), eveneens zijn er nooit sporen (braakballen, veren, poepsporen etc.) aangetroffen. Er is specifiek gezocht bij en rond de nestkast, ook hier zijn op geen moment sporen van aanwezigheid van de steenuil aangetroffen. De steenuil reageert over het algemeen sterk op het afspelen van geluid van andere steenuilen. Tijdens het derde veldbezoek t.b.v. de steenuil (13-04-2017) is hierom op verschillende momenten de roep van de steenuil afgespeeld. Dit is bewust enkel bij het derde bezoek gedaan en niet tijdens de eerdere bezoeken om het proces van het vestigen van steenuilenteritoria (dit vindt plaats vroeg in het seizoen) niet te beïnvloeden. Op geen moment is er op het afgespeelde geluid een reactie waargenomen zoals een steenuil die polshoogte komt nemen bij het geluid of een steenuil in de omgeving die de roep beantwoordt. De steenuil wordt hierom als afwezig beschouwd in het plangebied.

3.3.3 Vleermuizen

3.3.3.1 Aangetroffen soorten

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal 2 vleermuissoorten waargenomen

- Gewone dwergvleermuis.
- Laatvlieger.

3.3.3.2 Gewone dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (tabel 1) werden 24 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht. In het plangebied bevindt zich één verblijfplaats.

Afbeelding 6: Waarnemingen van gewone dwergvleermuis.

Toelichting:

- In de varkensstallen bevindt zich een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Aangezien de gewone dwergvleermuis de sociale roep enkel vanuit vlucht liet horen was de exacte locatie van de verblijfplaats niet vast te stellen. Vermoedelijk bevindt deze zich in een kier onder de rand van de dakbedekking. Tijdens beide najaarsbezoeken werd er vrijwel continu door een baltende gewone dwergvleermuis in rondjes gevlogen boven het zuidelijke deel van de varkensstallen rondgevoerd.
- Op diverse plekken is sociaal gedrag waargenomen (dier dat kortstondig de sociale roep liet horen), aangenomen wordt dat dit hetzelfde individu betreft dat primair boven de varkensstallen baltte.
- In en rond het plangebied zijn verschillende waarnemingen gedaan van overvliegende gewone dwergvleermuizen. Het betrof in alle gevallen diffuus

rondvliegende dieren zonder duidelijke binding met het plangebied.

- Enkele malen zijn er foeragerende dwergvleermuizen waargenomen rond het plangebied, op geen moment werd een locatie langdurig als foerageergebied gebruikt.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie als foerageergebied of als (onderdeel van) vliegroute voor gewone dwergvleermuis.

3.3.3.3 *Laatvlieger*

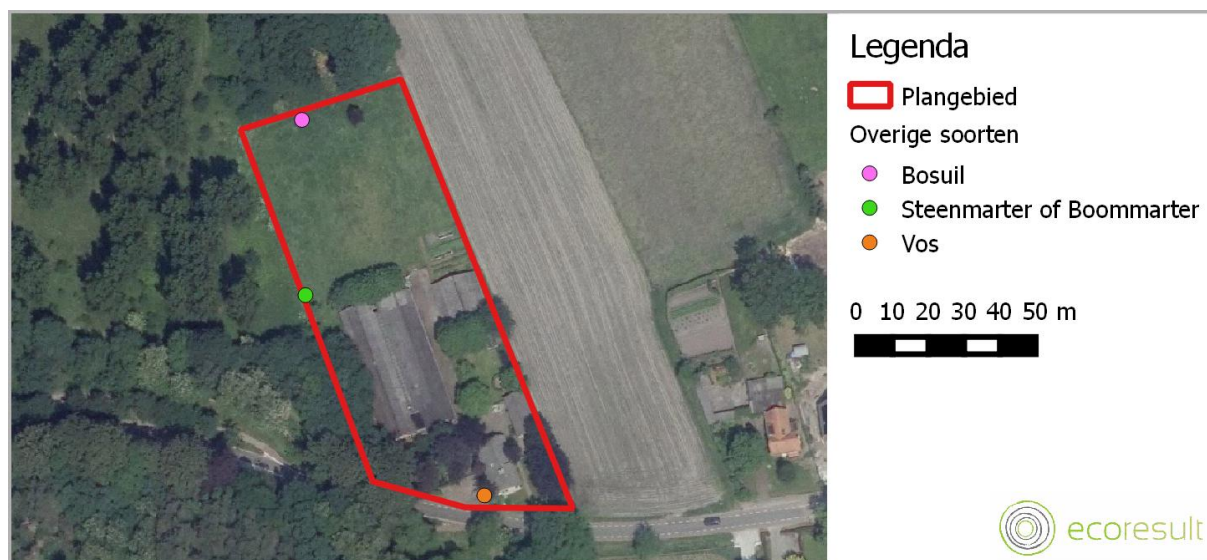
Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden 7 waarnemingen van laatvlieger verricht.

Toelichting:

- Het aantal waargenomen laatvliegers doet vermoeden dat er zich in de omgeving (binnen ca. 500 meter) van het plangebied verblijfplaatsen van laatvliegers bevinden. De bij het plangebied waargenomen dieren vertoonden echter geen gedrag wat duidde op binding met de bebouwing in het plangebied en er werd geen eenduidige vliegrichting waargenomen. Het betrof enkel diffuus overvliegende of zeer kortstondig foeragerende individuen.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie als verblijfplaats, foerageergebied of als (onderdeel van) vliegroute voor laatvlieger.

3.3.4 Overige soorten

Afbeelding 7: Waargenomen overige soorten.

Zowel ten noorden, ten westen en ten zuiden van het plangebied is tijdens diverse veldbezoeken de bosuil gehoord. Eenmaal is de bosuil waargenomen op het hekwerk dat de noordelijke begrenzing van het plangebied vormt. Het wordt niet uitgesloten dat de bosuil ook kan jagen in het plangebied, het plangebied vormt echter geen essentieel foerageergebied, de bossen en weilanden rondom het plangebied bieden ruimschoots en beter alternatief. Mogelijke nestplaatsen voor de bosuil (zoals holtes in oude bomen) zijn niet aanwezig in het plangebied.

De vos en een marter zijn beiden eenmaal waargenomen in het plangebied. Het gaat met zekerheid om een steen- of boomarter. Doordat de marter 's nachts werd waargenomen en snel uit het zicht verdween was het echter onmogelijk om soortbepalende kenmerken goed te zien. In dit type landschap (kleinschalig cultuurlandschap afgewisseld met bossen) zijn beide soorten marters mogelijk. In het plangebied zijn geen sporen van marters of vos aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten (zoals hollen, prooiresten, keutels/latrines etc.). De waargenomen vos en marter betrof waarschijnlijk toevallig passerende exemplaren waarvan het plangebied een onderdeel vormt van het functioneel leefgebied waar zij zoeken naar voedsel. Gezien de omgeving (bos & kleinschalig cultuurlandschap) is ruimschoots alternatief en beter leefgebied aanwezig. Het plangebied vormt hierdoor geen essentieel onderdeel van het functioneel leefgebied van deze soorten.

Afbeelding 8: Bosuil in het noorden van het plangebied. Foto: T.D. Breur - Ecoresult B.V.

4 Effectbeoordeling

4.1 Kerkuil

Door de geplande sloop van de varkensstallen verdwijnt een verblijfplaats van de kerkuil. Door het afdichten van de in- en uitvliegopeningen is de varkensstal echter al ongeschikt gemaakt voor de kerkuil.

Er is hiermee sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming:

- *Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.*
- *Art 3.1 lid 4 en lid 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding⁴ van de desbetreffende vogelsoort.*

4.2 Steenuil

In en om het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuil aanwezig. De geplande werkzaamheden hebben geen direct negatief effect op de geplaatste steenuilenkast. De sloop van de varkensstallen, de bouw van een nieuwe (kleinere) loods en het renoveren/herbouwen van de veldschuur hebben geen negatief effect op de functionaliteit van het plangebied en omgeving als leefgebied van de steenuil. De steenuilenkast blijft zodoende ook in de nieuwe situatie geschikt als nestplaats. Negatieve effecten op de steenuil zijn uitgesloten.

4.3 Vleermuizen

Door de geplande sloop van de varkensstallen zal er één paarverblijfplaats van één gewone dwergvleermuis verdwijnen:

Soortgroep	Soort	Functie	Locatie
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	1 paarverblijfplaats	midden/zuidelijke deel van de varkensstallen.

Er is hiermee sprake van overtreding van de volgende verbodsbepaling:

- *Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te*

⁴ Omdat de functionaliteit van de verblijfplaats niet vastgesteld kon worden is er geen goed beeld van het effect op de lokale gunstige staat van instandhouding.

beschadigen of te vernielen.

4.4 Overige soorten

Het plangebied behoort niet tot essentieel functioneel leefgebied van de bosuil, vos of steen/boommarter, verblijfplaatsen van deze soorten in het plangebied zijn niet aanwezig. Negatief effect op deze soorten is niet aan de orde.

5 Maatregelen

5.1 *Kerkuil*

De functionaliteit van de verblijfplaats is niet vastgesteld, op basis van sporen en waarnemingen van de huurders van de Bergstraat 53 valt een nestplaats niet uit te sluiten. Functioneel leefgebied van de kerkuil blijft aanwezig rondom het plangebied en zal niet worden aangetast door de geplande ontwikkeling.

- Voor elke verblijfplaats die verwijderd wordt dienen minimaal twee, maar bij voorkeur meer nieuwe verblijfplaatsen aangeboden. Dit in de vorm van bijvoorbeeld kerkuilkasten en toegangen in gebouwen (bijvoorbeeld schuren).
- Voor de vervangende verblijfplaatsen is het van belang dat ze bij voorkeur in de directe omgeving (in de regel binnen 500 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats, in het oorspronkelijke territorium) worden geplaatst, en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden staan.
- Een aangeboden vervangende nestgelegenheid moet voldoende veiligheid bieden tegen predatoren.
- Een aangeboden vervangende nestgelegenheid moet van voldoende duurzaam materiaal zijn.
- Een aangeboden vervangende nestgelegenheid dient bij voorkeur minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden gerealiseerd te zijn, en bij voorkeur al in de periode september tot december, aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
- Naast nestplaatsen dienen er ook zitplaatsen te worden gerealiseerd. Deze kunnen de vorm hebben van een houten balk in een gebouw op een rustige, donkere plek.
- Om de effectiviteit van de genomen maatregelen te monitoren wordt aanbevolen om de nieuwe verblijfplaatsen op te laten nemen in de database van de lokale (kerk)uilen werkgroep. Zij kunnen hiermee een beter beeld vormen van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie.
- In dit geval kan gedacht worden aan het realiseren van voorzieningen voor de kerkuil in de te renoveren/herbouwen veldschuur. De exacte uitwerking van de mitigerende maatregelen dienen in afstemming met de initiatiefnemer te worden bepaald.

5.2 Gewone dwergvleermuis

Eén paarverblijfplaats zal als gevolg van de sloop van de stallen verdwijnen. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden.

Mitigerende maatregelen zijn:

- Voor paarverblijfplaatsen dient, 6 maanden voorafgaand aan het eerste paarseizoen (start 15 augustus) waarin de werkzaamheden beginnen, per te verwijderen paarverblijfplaats 4 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd in de vorm van duurzame houtbetonnen vleermuiskasten binnen 200 meter van de huidige paarverblijfplaats, buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Deze kasten dienen minimaal tussen de 3 en 10 meter hoog (vergelijkbaar met huidige locatie) opgehangen te worden, een vrije aanvliegroute te hebben en zo veel mogelijk vrij te zijn van verstoring. De kasten worden opgehangen aan gebouwen. Doordat er één paarverblijfplaatsen is aangetroffen in de te slopen bebouwing dienen in totaal 4 kasten te worden opgehangen. In dit geval is echter besloten om al voorafgaand aan het onderzoek preventief kasten te plaatsen. Zodoende zijn op 14 april 2017 reeds 8 kasten geplaatst onder begeleiding van een deskundig ecooloog van Ecoresult B.V. Deze kasten zijn opgehangen op twee locaties (boerderijwinkel en vrijstaande woning, zie afbeelding 9), op respectievelijk op 25 en 125 meter afstand van de huidige verblijfplaats. De kasten welke zijn geplaatst aan de boerderijwinkel zijn reeds succesvol in gebruik door dwergvleermuizen (zie Hfst 3.3.1, afbeelding 7 & 8).
- Tenminste 5 dagen voor sloop wordt de bebouwing waar de verblijfplaatsen zijn aangetroffen ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Dit dient te gebeuren buiten de kritische periode (buiten de periode 1 augustus t/m 30 september). Dit kan gedaan worden door het open breken van het dak, dit verstoort het microklimaat van de verblijfplaats waardoor deze ongeschikt wordt. De basis van het ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht.
- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient ten alle tijden onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 *Conclusies*

In opdracht van Van Dun Advies B.V. heeft Ecoresult B.V. een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar kerkuil, steenuil en vleermuizen in het plangebied genaamd: Bergstraat 53 te Loon op Zand. De veldonderzoeken zijn uitgevoerd onder de condities en methodiek van de relevante kennisdocumenten, door een ecologen van Ecoresult B.V. met aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van de specifieke soortgroepen. Dit onderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd:

Kerkuil

- De kerkuil verbleef in de varkenstallen⁵, maar deze locatie is voorafgaand aan het aanvullend onderzoek ongeschikt gemaakt door het afdichten van in- en uitvliegopeningen. Het vaststellen van de functionaliteit (foerageergebied, nestplaats/ rust- of verblijfplaats) van het plangebied voor deze soort was hierdoor niet mogelijk. De Wet natuurbescherming is door het ongeschikt maken overtreden. Het overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming is alleen mogelijk indien men in het bezit is van een ontheffing.

Steenuil

- De steenuil is afwezig in het plangebied. Het plangebied en de directe omgeving hiervan behoort tevens niet tot het functioneel leefgebied van deze soort.

Vleermuizen

- In het plangebied bevindt zich één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Door het slopen van de varkensstallen zal deze verblijfplaats verdwijnen. Er is hiermee sprake van overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming. Het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk. Deze ontheffing dient in het bezit te zijn van de initiatiefnemer voordat met de sloop kan worden gestart.

Ontheffing

Een ontheffing is noodzakelijk om de varkensstallen te kunnen slopen (zie Hfst 4).

⁵ Aanwezigheid vastgesteld op basis van de quickscan, Breur 2016

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen betreffen het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen voor de kerkuil en de gewone dwergvleermuis, en het werken buiten de kwetsbare periodes van de betreffende soorten (zie Hfst. 5).

6.2 Aanbevelingen

6.2.1 Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht ontstaan. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Concreet betekent dit dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Dit houdt bijvoorbeeld in dat wanneer men in het werkterrein een egel aantreft, deze buiten het werkterrein geplaatst dient te worden of de kans moet krijgen om op eigen kracht het werkterrein te verlaten.

6.2.2 Natuur inclusief bouwen

Los van de onderzoeksresultaten, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van flora en fauna bij de toekomstige inrichting van het plangebied. Dit in het kader van de duurzame inrichtingsmaatregel: "inclusief inrichten voor flora en fauna". Ecoresult B.V. kan u hierover adviseren en dit opnemen in het ecologisch werkprotocol. Bij dit specifieke plangebied kan gedacht worden aan het creëren van permanente voorzieningen voor de kerkuil en vleermuizen.

7 Literatuur

Breur, T.D. 2016. Notitie Quicksan flora en fauna, plangebied: Bergstraat 53, Loon op Zand. Rapportkenmerk: NER20161025v02. Ecoresult B.V.

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)
<https://www.pdok.nl/>

Kennisdocumenten
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Vleermuisprotocol 2017
<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>